2

క్యూ

ఏడుకొండలస్వామి దర్శనార్థం గోపురద్వారం మొదలు గర్భాలయంవరకూ భక్తులు శ్రేణిలో నిలబడ్డారు. స్వామి సమక్షాన చేరుకున్న ఒక్కొక్క భక్తుడూ తన్మయుడై వెనకాలవాళ్లసంగతి మరచిపోవటంచేత కాబోలు ఆ 'క్యూ' త్వరగా జరగటం అంటూ లేదు.

అర్చకుడు తొందర చెయ్యటంబట్టికాని, లేకపోతే ముందువాళ్ళు కదలక, వెనకవాళ్ళు వెనకనే పొద్దస్తమానం నిలిచిపోవలసి వుండేది. కాళ్ళపీకుడు బాధ మరిచిపోవటంకోసం మధ్య మధ్య 'గోయిందా, గోహోయిందా' అని అరుస్తో వాళ్లు ఒక్కొక్క అంగుళమే ముందుకు జరుగుతున్నారు. జడ్జీ పురుషోత్తంగారూ,

ఆయన బావమరిది వెంకట్రావూ ఆ శ్రేణిలోనే కొసని ఉన్నారు.

ఉన్నట్టుండి భక్తకోటిలో కలకలం బయల్దేరింది. 'కనకలత! కనకలత!' అన్నమాట ప్రతినోటా వెలువడి, జడ్జీగారూ, వెంకట్రావూ వెనక్కి చూశారు. వెంకట్రావు, "ఔనయ్యోయ్ బావా, కనకలతే!" అంటూ ముఖం చేటంత చేసుకున్నాడు.

ఆ సినిమాతార రావటంతోనే ఆ 'క్యూ' చెదిరిపోయింది. మూడుఝాముల వరకూ స్వామిదర్శనం కాదనుకున్న పురుషోత్తంగారికి, ముందంతా ఖాళీ ఐపోయింది. "రావోయ్ వెంకట్రావ్! అంతా అటుపోయారు గనక ఇప్పుడు మనం దేవుణ్ణి సావకాశంగా చూసిరావచ్చు" అన్నారాయన. కాని వెంకట్రావు, 'ఇదుగో వస్తున్నాను' అంటూనే నిలబడిపోయాడు. దేవు డెక్కడికి పోతాడు గనక! తమకు వీలైనప్పుడు యెప్పుడో సావకాశంగా వచ్చి చూచిపోయేవాళ్ళందరికీ దర్శనం ఇవ్వటానికని ఆయన అక్కడే ఎంతకాలమైనా నిలిచివుంటాడు.

కనకలత అలా కాకుండా, లతటిల్లలతలా ఇట్టే మాయంకావచ్చు! తెరమీదా, గోడమీద బొమ్మల్లోనూ చూడ్డమే గాని ఇలా ముఖాముఖిని చూడటం పడుతుందా మళ్ళీని? కనుక వెంకట్రావు మెల్లిగా, 'నలుగురుతో బాటు నారాయణా' అన్నట్లు తారవైపే పరుగెత్తేడు.

కనకలతచుట్టూ జనం మూగేరు. ఒక స్టూడెంటు

కామోసు, తన నోట్ బుక్కు తీసి చొరవగా అందిస్తో, 'ఆటో గ్రాఫ్ ప్లీజ్' అన్నాడు. ఆమె ముసిముసి నవ్వులతో తన సంతకం చేసి ఇచ్చింది. దానితో తక్కిన విద్యార్థులందరికీ ధైర్యంవచ్చి తామూఆమెసంతకాన్ని అర్థించారు.ఆమె శ్రద్ధగా తన చేవ్రాళ్ళను వారికి దానం చేసింది.ఆమె కదిలిపోబోయేసరికి ఎవడో 'ప్లీజ్, ప్లీజ్, వన్ మినిట్' అంటూ ప్రాధేయపడేసరికి ఆమె వెనక్కితిరిగింది. వాడు చటుక్కుమని కెమెరాస్విచ్ నొక్కి 'థాంక్స్' అన్నాడు. ముప్ఫయ్యేళ్ళ యువకుడొకడు ఎనిమిదేళ్ళ వయస్సుగల తన కుమారుణ్ణి భుజాలపైకి ఎక్కించుకుని చూపిస్తో, "కనపడిందా?" అన్నాడు. మరొక భక్తుడు, ముందున్నవాళ్ళని కొంచెం తప్పుకోవలసిందని ప్రార్థించి, భార్యకు, "అదుగో నే; చూడు!" అన్నాడు.

జడ్జీగారు ఆ గుంపుదగ్గిరగా వెళ్ళలేదుగాని, ఆ అదునులో దేవుణ్ణి చూసేసివద్దామనుకున్నవాడల్లా అటు వెళ్ళక అక్కడే నిలబడిపోయి ఆ దృశ్యాన్నంతనీ ఆశ్చర్యంతో తిలకిస్తున్నారు. వెనకనుంచి ఎవరో పరుగెత్తి వస్తూన్నట్లు చప్పుడై ఆయన అటు తిరిగేసరికి గర్భగుడిలోంచి తెల్లటి నామాలూ, తిరుచూర్ణం ధరించిన నల్లటిమనిషి ఒకడు ఆ గుంపువైపే పరుగెత్తిపోతూ కనపడ్డాడు. "ఎవ రీతడు? వెంకటరమణమూర్తి కాదుగదా? ఏమో!" అనిపించింది జడ్జీగారికి. ఆయన మెల్లిగా గర్భగుడివైపు వెళ్ళేడు. దేవు డక్కడే వున్నాడు కాని అర్చకుడు కనపడలేదు!

కొండదిగి వచ్చేటప్పుడు బస్సులోనూ, తర్వాత క్రింది తిరుపతిలో బసలోనూ వెంకట్రావు కనకలతమాటే చెప్పేడు.

"అర్చకుడు ఆమెకు శఠగోపం ఎంతసేపు పెట్టేడో తెలుసా? ఆమెకు మెడనొప్పి పెట్టి 'ఇంక తీసెయ్యండి!' అనే వరకూ అలాగే ఉంచాడు. స్వామితీర్థం ఉద్ధరిణెల తరబడిని జుర్రించేశాడు మరొక అర్చకుడు! ఒకళ్ళమీద ఒకళ్లు పోటీగా ఆమెకు మర్యాదచేశారు తెలుసా? హుండీలోంచి తీసిన ముడుపులు వేటికవి వేరుచేసి తీస్తోన్నప్పుడు పారుపత్యదారు ఆవిణ్ణి అక్కడకు తీసుకెళ్ళి అన్నీ స్వయంగా చూపించి వివరించారు! ఆవిడకి, నా తలకాయంత పెద్ద మిఠాయివుండ—నేతితో చేసింది—ప్రసాదం ఇచ్చారు"అని చెప్పుకుపోతూంటే పురుషోత్తం అడ్డుతగిలి, "నువ్వు నాకు మళ్ళీ కనపడ్డావు కావు! దానికూడా నే ఉన్నాననుకుంటాను" అన్నాడు.

"ఉండక మరి! నేనొక లెక్కా? మహామహావాళ్ళే ఉన్నారు. ఆమంత్రణోత్సవం, కల్యాణోత్సవం చేయించిందావిడ, తెలుసా? ఆ అభిషేకం పేరేదో మరిచిపోయాను—అదికూడా చేయించింది. ముష్టివాళ్ళకే ఎలాలేదన్నా ఇరవై రూపాయల చిల్లరదాకా పంచిపెట్టింది! ఈ ముష్టికేంగాని, రాయలసీమ క్షామనిధికి వెయ్యిన్నూటపదహార్లిచ్చిందట, తెలుసా?"

"అలాగా? మొత్తంమీద నీకి తార బాగానచ్చింది."

"నాకు నచ్చుటమేమిటయ్యా? కళారాధకులలో ఆవిడకి జోహారు చెయ్యని దెవరో చెప్పు?"

వెంకట్రావు గుక్క తిప్పుకోడానికి ఒక్కక్షణం ఆగి "'బలవంతపు పెళ్ళి'లో ఏక్టుచేసిన తర్వాత ఈవిడకీర్తి దిగంతాలవరకూ వ్యాపించిపోయిందిలే. అందుకే ఫిలిం బ్యాలెట్టులో ఫస్టు బహుమానం కొట్టేసింది! సబ్బులవాళ్ళూ, తలనూనెల వాళ్ళూ ఆమెగుమ్మంముందు పడిగాపులు పడివుంటున్నారు తెలుసా, యిప్పుడు?" అన్నాడు.

"ఎందుకు?"

"ఎందుకా? సర్టిఫికెట్లకోసం. 'నే నెప్పుడూ ఫలానా సబ్బునే వాడతాను', 'ఫలానా హెయిరాయిలే రాసుకుంటూను', 'ఫలానా స్నోయే పూసుకొంటాను'—అని ఆమెచేత రాయించుకుపోయి, ఎడ్వర్టైయిజుమెంట్లో వేసుకుంటే ఆ సబ్బులూ, నూనెలూ, స్నోలూ వేడిపకోడీలకుమల్లే అమ్ముడైపోతాయి! తస్సాదియ్యా, జన్మయెత్తినందుకు అలాంటి పలుకుబడి ఉండాలనుకో! ఎందుకూ, నువ్వూ పెద్ద చదువులు చదివి జడ్జీ ననిపించుకున్నావు కాని ఒక్క 'స్నో'వాడుగాని, ఫేసుపౌడరు వాడుగాని యోగ్యతాపత్రాలకోసం నీ దగ్గరకు వస్తున్నాడా?"

"నేను ఫేసుపౌడర్లూ, స్నోలూ వాడనుగా?"

"నువ్వు వాడే సరుకులే తీసుకుందాం. రోజూ జడ్జిమెంట్లు రాయటానికని బండెడు కాగితాలూ, కుంచెడు సిరా ఖర్చుపెడతావు! ఆ కాగితాలవాళ్లూ, సిరాలవాళ్లూ, కలాలవాళ్ళూఐనా సర్టిఫికెట్ల కోసం నిన్ను యాచిస్తున్నారా అంటాను!"

జడ్జీగారు కొంచెం చికాగ్గా, "ఒక తుక్కోజీతారకీ నాకూ సామ్యమా?" అన్నారు. ఈమాటు వెంకట్రావుకి కోపంవచ్చి, "ఏమన్నావ్? తుక్కోజీతారా! అసలు ఆ సమాసమే తప్పంటాను! అటువంటి విశేషణం 'తార' శబ్దానికి ముందుపెట్టటానికి వీలే లేదు. మిక్కిలి ప్రకాశవంతమైన వేగుజుక్కా, కొంచెం మినుకుమినుకుమనే చిన్న నక్షత్రం వున్నట్లే ఈ తారల్లోనూ తరతమభేదం వుండొచ్చుగాని వాళ్ళెవరినీకూడా 'తుక్కోజీలు' అనటానికి వీల్లేదు. అందులో వెళ్ళిన చోటల్లా స్వర్ణకంకణాలు వేయించుకుంటూన్న కనకలతనా 'తుక్కోజీ' అనేశావ్! పాపం శమించుగాక!... ఈమధ్య 'ఇల్లస్ట్రేటెడ్ వీక్లీ'లో ఆమెనుగురించి ఒక స్కెచ్చి పడింది చదివేవా?...చదివివుండవులే. అస్తమానూ, 'లా వీక్లీ'లతో ముంచెత్తుకుపోయే నీకు ఈ భాగ్యం యెక్కడ కలుగుతుంది?...ఎందుకు చెప్పేనంటే, నువ్వు 'తుక్కోజీ' అనుకునే ఈ తార పుట్టుపూర్వోత్తరాలన్నీ ఆ వ్యాసంలో పడ్డాయి. ఆవిడతండ్రి మీ నాయనకుమల్లేనే ఒక ప్లీడరుట... అన్నట్టు యిప్పుడు తోస్తోంది...ఆయన పేరూ, మీ నాయన పేరుకూడా ఒకటే-బాపిరాజుగారే! మీ అమ్మపేరు వెంకమ్మ కదూ. వత్తి వెంకమ్మ! వెంకమాంబ ఐనా కాదు, కనకలత తల్లి పేరెవరో తెలుసా?"

"తెలియదు."

"శ్యమంతకమణి!"

ఆ పేరు వినేసరికి పురుషోత్తంగారికి నిద్రలోంచి అతా

త్తుగా మెలకువ వచ్చినట్లయింది. "శ్యమంతకమణి! ఔను. ఆ పేరే!" పదిసంవత్సరాలక్రితం జరిగిన ఒక సంఘటన ఆయన మనోవీధిలో ప్రత్యక్షమైంది. ఆకాలంలో ఆయన రాజమండ్రీలో సబ్ జడ్జీగా వుంటూండేవాడు. ఒక రాత్రి యెనిమిది గంటల వేళప్పుడు నలభై యేళ్ళు దాటిన ఒక స్త్రీ వచ్చి ఆయనలో ఒక గాలిదుమారాన్ని లేవనెత్తింది. "అబ్బాయి గారూ, నన్ను మీ రెరగ రనుకుంటాను. నా పేరు శ్యమంతకమణి. మీ నాయనగారి వుంపుడుగత్తెను" అని ఆగింది. ఆయన సిగ్గుతో చిమిడిపోయాడు. ఒళ్ళంతా చెమటలు గమ్మాయి. చీమలూ, జెఱ్ఱెలూ పాకుతోన్నట్లయింది. ఆమె, "అబ్బాయి గారూ, నాకు పదిహేనేళ్ల కూతురొకర్తె వుంది. మీ చెల్లెలన్నమాట. మీ నాయనగారి తెలివితేటలన్నీ దానిలో కనపడుతున్నాయప్పుడే. దాన్ని మద్రాసులో కళాక్షేత్రానికి పంపించి కొత్తఫక్కీ డ్యాన్సు నేర్పించమంటున్నా రంతా. నే నిప్పుడు పేదరికంలో వున్నాను. మా మీద కొంచెం అభిమానం కనపరిచి ఆ పిల్ల విద్యకు యేదైనా సాయంచెయ్యవలసిందని అడగటానికొచ్చాను" అంది. ఆయన కప్పుడు అదంతా అవమానకరంగా తోచింది. "పెద్ద ఉద్యోగం చేస్తో నలుగురిలోనూ తలెత్తుకు తిరుగుతూన్న సమయంలో పీడకలలాగ ఈ గొడవయేమిటి?" ఎంతమందికో 'చదువుకుంటున్నా' మంటూ వచ్చినవాళ్ళ కాయన ధనసాయం చేస్తూనే వచ్చాడు. కాని ఆనాడు ఆ వేశ్య వచ్చి, 'మీ చెల్లెలన్నమాట. దీనికి సాయం చెయ్యండి' అనేసరికి ఆయనకేమీ చెయ్యబుద్ధివేసిందికాదు. ఆమె చిన్న

బుచ్చుకు వెళ్ళిపోయింది. ఆమె వెళ్ళేక, 'ఏమైనా ఇచ్చిపంపుతే తీరిపోనేమో' అనిపించింది మళ్ళీ. కాని 'ఆదినిష్ఠూరమే మేలు' అని మనస్సు సమాధానపరుచుకున్నాడు. క్రమంగా ఆ సంఘుటన మరచిపోయాడు. ఆ శ్యమంతకమణియేనా యీమె? ఆ 'చెల్లెలే'నా కనకలత?

"ఏమిటి బావా, ఆలోచిస్తున్నావు?" అన్నాడు వెంకట్రావు. పురుషోత్తంగారు 'ఏం లేదోయ్'' అన్నాడు పరధ్యానంగా. "కనకలత జడ్జీలకంటె గొప్పదన్నావనా కోపం?" అన్నాడు వెంకట్రావు చిరునవ్వుతో. జడ్జీగారు జవాబు చెప్పకుండానే వెంకట్రావుకి టౌనుహాలుమాట జ్ఞాపకానికొచ్చింది. "అరరె! ఆమాటే మరిచిపోయాను! ఫిలింఫాన్సు అసోసియేషన్ వాళ్ళు నాలుగ్గంటలకి టౌనుహాల్లో కనకలతకి రిసెప్షను ఇస్తున్నారు. వెళ్ళాలి... బావా, ఇక్కడొక్కడవూ కూర్చుని తపస్సు చెయ్యకపోతే నువ్వుకూడా రాకూడదూ?" అన్నాడు.

"మంగాపురం వెళ్ళటం ఎప్పుడు మరి? ఇంతకీ ఈ పిలవని పేరంటానికి వెళ్ళటం యేమిటి?"

"పిలవని పేరంటమేమిటోయ్? దేముడి పెళ్ళికంతా పెద్దలే! నేను పిలుస్తున్నాను కదూ. రా. బయల్దేరు. అలమేలు మంగను రేపు చూడొచ్చులే."

పురుషోత్తం అలాంటి సభలకెప్పుడూ వెళ్ళలేదు. కాని వెంకట్రావు ప్రోత్సాహంవల్లనో మరెందుకనో ఆరోజు వెడదామనిపించి, లేచాడు.

వాళ్లు టౌన్‌హాలు చేరుకునేసరికి జనం కిటకిటలాడు తున్నారు. వెంకట్రావు ఎలాగైనా ముందువరసలోకి పోయి ఇరకాలనుకున్నాడు కాని, పురుషోత్తంగారు వప్పుగోలేదు. "కాస్సేపు వెనకాల నిలబడి, పోదాం" అన్నారు.

వేదికమీద టేబులు వెనుక మూడు కుర్చీలు వున్నాయి. కనకలత అప్సరసలా అలంకరించుకుని వచ్చి సభవారికి ఒక్క నమస్కారంచేసి, మధ్య కుర్చీలో కూర్చుంది. ఆమె వెంటనే శ్యమంతకమణి వచ్చి కుడివైపు కుర్చీలో కూర్చుంది. కనక లతకు తమ సంతోషం వెల్లడిస్తో సభ్యులు చాలాసేపు చప్పట్లు కొట్టేరు. పెద్ద రోజామాలలు రెండు తెచ్చి, ఒకటి కనక లతకూ, రెండవది ఆమె తల్లియైనందుకు శ్యమంతమణికీ వేశారు. మళ్ళీ చప్పట్లు! వెంకట్రావు, "బావా, నీకు ఏ మీటింగులోనైనా ఇంత పెద్దదండ వేశారుటోయ్?" అన్నాడు.

జడ్జీగారు కనకలత తల్లివైపే చూశారు. ఆమెయే ఈమె! అప్పటికన్న ఇప్పుడు పదేళ్ళ వయసు మళ్ళినా, మాంచి ఠీవి వచ్చింది మనిషిలో. ఆంధ్ర తమిళుల ఏకైక అభిమాన తారయొక్క తల్లిలాగే వుంది!

సూటువేసుకొన్నాయన ఒకడు స్వాగతపత్రం చదివేడు. తర్వాత ఎందరో కనకలతనూ, ఆమె నటనాకౌశల్యాన్నీ మెచ్చుకుంటూ ఉపన్యాసాలిచ్చారు. "ఇంకా ఉపన్యాసకులు చాలామంది వున్నారు గనక, ఒక్కొక్కరు ఐదేసి నిముషాల కన్న మాట్లాడడానికి వీల్లే"దని అధ్యక్షులు శాసించారు. క్రమంగా ఈ ఐదునిముషాలల్లా రెండేసి నిముషాలుగా తగ్గింప

బడింది. కాని, 'మాటలాడటానికి అవకాశం ఇవ్వవలసిం' దంటూ చీటీలు వస్తూనే వున్నాయి.

వెంకట్రావుకూడా తన చీటీ పంపేడు. ఇంక ఉపన్యాసాలకు అంతు ఉన్నట్లు కనపడలేదు. కనకలత అధ్యక్షునితో ఏదో అంది. ఆయన లేచి "కనకలతాదేవిగారు పనితొందర వల్ల ఇంక ఆగటానికి వీల్లేదు అంటున్నారు. వా రిప్పుడు కొన్ని మాటలు చెబుతారు" అన్నాడు. కనకలత మాట్లాడటానికి లేచింది. అందరూ చప్పట్లు కొట్టేరు మళ్ళీ. 'సైలెన్స్, సైలెన్స్' అని కేకలతో శబ్దమెక్కువైంది. ఐదునిముషాలయాక శబ్దం అణిగి, ఆమె మాట్లాడింది. "నాయందు మీారు కనపరిచిన అభిమానానికి నే నెంతో కృతజ్ఞురాలను. మీా అభిమానానికి అర్హత కలిగిఉండటానికే ప్రయత్నిస్తాను. ఇంక మాకు సెలవిప్పించండి" అని కూర్చుంది. వెంకట్రావు, " 'బలవంతపు పెళ్లి'లో 'పపపా పపపా పపాపపా' పాట పాడండి" అని అరిచాడు. 'పాడండి, పాడండి' అన్న కేకలు మిన్ను ముట్టేయి. ఆమె పాడింది. సభంతా ఆనందసాగరంలో ఉక్కిరిబిక్కిరైంది.

సభ ముగిసి అంతా వెడుతోంటే వెంకట్రావు ఆమెతో మహాపరిచయంవున్నవాడికి మల్లే "రావోయ్ బావా, నిన్ను ఆమెకు ఇంట్రడ్యూస్ చేస్తాను!" అన్నాడు. పురుషోత్తంగారు 'నాన్‌సెన్స్!' అని చిరాకుపడ్డాడు. 'నీ ఖర్మం' అన్నట్టుగా వెంకట్రావు ఆయనను అక్కడ వదిలేసి, కనకలత కారువద్దకు పరుగెత్తేడు. పురుషోత్తంగారు మెల్లిగా బసచేరుకుని జంబు

ఖానామీద మేనువాల్చి, "నే నేదో గొప్పవాణ్ణి; ఆమె ఏదో తక్కువదీ అనే భావంతో వెంకట్రావుని కసిరేనేగాని నా గొప్ప ఏమిటి? ఇంతమంది అపారాభిమానాన్ని చూరగొన్న కనకలతముందు నే నెంతవాణ్ణి? నా జడ్జిమెంట్లు గొప్పవే కావచ్చు. కాని అవి ఓడినవాణ్ణి యేడిపిస్తాయి! సామ్యం చెప్పినట్లు కేసునెగ్గినవాణ్ణి కూడా లోలోపల యేడిపించేవే మా తీర్పులు. ఆమె అందరికీ ఆనందాన్ని అందిస్తోంది! ఆ శ్యమంతకమణిముఖంలో యెంత గర్వం కనపడుతోంది! నేను కూడా అంత గర్వించతగ్గవాణ్నే. కాని ఆ అర్హత పోగొట్టుకున్నాను! 'నీ చెల్లె' లంటూ నాడు శ్యమంతకమణి వచ్చినప్పుడు అవమానమనిపించి పొమ్మన్నాను!..." ఆయనకు కునుకుపట్టింది. కునుకులో కలవచ్చింది. కలలో ఆయనను వెంకట్రావు, "కనకలతగారూ, ఈయన మీ బ్రదర్ తెలుసా!" అని ఇంట్రడ్యూస్ చేశాడు. ఆమె ముఖం ముడుచుకుని "సారీ, నాకు బ్రదర్సెవరూ లేరు!" అని తల్లి కేసి చూసింది. తల్లి పురుషోత్తం కేసి చూడటం, ఆయన చిన్నబుచ్చుకోడం జరిగింది. పురుషోత్తంగారు, "వెంకట్రావ్, వద్దంటే విన్నావు కాదు, చూశావా యేం జరిగిందో!" అంటూ నిద్రలోంచి మేల్కొన్నారు. "యేమిటి బావా, పలవరిస్తున్నావు?" అంటూ వెంకట్రావు ప్రవేశించాడు.